

Valdkond	PROBLEEM(id)	LAHENDUS(ed)
KULTUUR	Metsanduse arengukavade koostamisel ja täitmisel ei ole piisavalt lähtunud valdkondadeüledest alusdokumentidest ja nendes püstitatud kultuuriga seotud eesmärkide saavutamisest - Linda-Mari Väli esitatud probleem nr. 1	MAK2030 tuleb koostada sellistel alustel, et see aitab täita valdkonnaüledest alusdokumentides (Eesti Vabariigi Põhiseadus, Eesti säästva arengu riiklik strateegia "Säästev Eesti 21" ja Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030) püstitatud eesmärkide täitmist. See tähendab omakorda, et MAK2030 peab tagama meie metsaressursi jätkusuutliku ja säästva kasutuse. Jätkusuutlik ja säästev kasutamine tähendab, et Eesti metsamajandus ei tohi kahjustada meie metsaelustikku, maastikku ja põhjavett ega põhjustada toimetulekuprobleeme järeltulevatele põlvetele
	(1) Ebapiisav loodushoidlike tavade ning metsaga seotud Eesti rahvakultuuri traditsioonide õpetamine koolides - Linda-Mari Väli esitatud probleem nr. 2; (2) Üldharidussüsteemis ei käsitleta piisavalt tarbimise keskkonnamõju teemat, metsamajandust, sellega seotud tegevusvaldkondi (jahindus, looduskaitse), looduskultuuri ning puidukasutust – SOTSIAAL alamtöörühmas Jaan Aiaotsa esitatud probleem nr 8 ja EMPL probleem nr 14; (3) Looduslikud pühapaigad kõnetaksid tänapäeva kultuuris rohkem inimesi, kui neid tõlgendada läbi metsa ja tervise omavaheliste suhete aspekti - Valdur Mikita esitatud probleem nr. 10; (4) Kõik metsa majandajad ei järgi metsa majandamise head tava - töörühma esitatud probleem nr 14	Tuleb tegeleda senisest enam looduslike pühapaikade kui erakordse kultuuripärandi tutvustamisega, loodusmetsa ja majandusmetsa võrdlevate materjalide jagamisega, samuti püsimeetsanduse ja intensiivmetsanduse erinevuste tutvustamisega. Looduslike pühapaikade (taas)populariseerimisel tuleks keskenduda ka kultuurilisele ja (rahva)meditsiinilisele aspektile, selgitades eriliste looduslike paikade põlvkondlikult pärandatavat kogukondlikku hoidmise tava kui arusaamist, et looduskeskkonna hoidmine aitab hoida ka inimest (nii, nagu pühapaikasid, peaks inimene hoidma ka iseennast ja oma keha). Probleem lahendatav õpetajate täiendkoolitustega, õppemetoodiliste materjalide koostamisega, õppekavade täiendamisega, huvitegevuste läbiviimisega, õuesõppega, koolimetskondade loomisega, kultuurihoiualade rajamisega. Parandada tuleb ka metsaomanike ja metsi majandavate ettevõtete teadmisi metsa majandamise heade tavade kohta pealt, kusjuures tavade mitte järgimises võib näha just loodushoidlike tavade õpetamise puudulikkuse väljendust praeguses metsamajanduses. Riik peab võimalusel rakendama ka vajalikku keskkonnajärelevat, et häid tavasid vähemalt seaduste raames järgitaks

	<p>Puudub riiklikult tunnustatud ülevaade säilinud ajalooliste looduslike pühapaikade hulgast ja asukohtadest, mistõttu need võivad teadmatusest metsamajandamise tulemusena hävida - Linda-Mari Väli esitatud probleem nr. 4</p>	<p>Tuleb võimalikult kiiresti alustada järelejäänud looduslike pühapaikade inventeerimist ja võimalusel kaitse alla võtmist (kaitse alla võtmine peaks Riigimetsa Majandamise Keskuse maadel olema prioriteetsele kohale seatud. Erametsade puhul tuleks metsaomanikke pühapaikade osas teavitada ja võimalusel saavutada maaomanikega kokkuleppeid pühapaikade hoidmise ja “kasutamise” (ehk inimestele ligipääsu võimaldamise) osas. Vajadusel tuleks seadusandlikult võimaldada mälestisteks tunnustatud looduslike pühapaikade omanikele majandustegevuse piiramisest tuleneva saamata jäänud tulu kompenseerimist</p>
	<p>Metsades leiduva pärandkultuuri säilimine ei ole piisavalt tagatud - Toomas Lemming esitatud probleem nr. 5</p>	<p>(1) Pärandkultuuri objektide ära tundmise ja vastutustundliku hoidmise osas tuleb täiendavalt harida/koolitada nii maa- ja metsaomanikke, metsades töötavaid inimesi kui igas vanuses ühiskonnaliikmeid (üldhariduslikult). Riiklikult tuleb soodustada kultuuripärandi omanikuhooldu. (2) Vajalik oleks luua hea tava, mille kohaselt teavitatakse omandi vahetumisel uusi maaomanikke kinnistul asuvatest pärandkultuuri objektidest. (3) Metsaseaduses tuleb taastada säte, mis kohustas metsade inventeerimise käigus inventeerima ka seal leiduvaid pärandkultuuri objekte ning kirjeldama neid ja nende säilitamist-hoidmist metsamajandamiskavas. (4) Muinsuskaitseaduses tuleb sätestada pärandkultuuri objektide ning kultuurihoiualade mõiste ning nende säilimise tagamine ja tähistamine</p>
	<p>(1) Metsa kultuurilise funktsiooni ebapiisav uuritus. Puudub kaasaegne põhjalik eestimaalaste loodustunnetuse uuring, mis aitaks lahti mõtestada looduse tähendust rahvuslikus identiteediloomes - Art Leete esitatud probleem nr. 6; (2) Puudub kaasaegne põhjalik eestimaalaste loodustunnetuse uuring, mis aitaks lahti mõtestada looduse tähendust rahvuslikus identiteediloomes - Valdur Mikita esitatud probleem nr. 1</p>	<p>Riiklikult tellitud uuringute teostamine metsaga seotud kultuuri ja eestlaste loodustunnetuse muutumise kohta</p>

	<p>(1) Füüsilisest isikust erametsaomanike (edaspidi talumetsaomanike) arvu ja nende omandis oleva metsamaa jätkuv vähenemine ning juriidilisest isikust metsaomanike (edaspidi firmametsaomanike) metsamaa pindala intensiivne suurenemine - Toomas Lemming esitatud probleem nr. 7; (2) Väikemetsaomanike kui kultuuripärandi jätkajate hoidmise vajadus - Linda-Mari Väli esitatud probleem nr. 3; (3) Metsaomandi koondumine kaotab maaomandi järjepidevuse – MAJANDUSE alltöörühmas Jaanus Auni probleem nr. 1</p>	<p>(1) Riiklikult tuleb seadusandluse ja toetuste süsteemi loomise kaudu soodustada talumetsaomandi säilitamist ja pidurdada talumetsaomanike arvu vähenemist ning teha kõigile talumetsaomanikele kättesaadavaks siseriiklikud metsanduslikud toetused (100 000 talumetsaomanikul puudub alates 2020. aastast siseriiklike metsandustoetuste taotlemise võimalus); samuti tuleb lõpetada firmametsaomanikele siseriiklike toetuste maksmine. (2) Riiklikult tuleb väärtustada põlistalud kui ainukesed Eesti põliskultuuri materiaalse ja ka vaimse kultuuripärandi järjepidevuse kandjad. (3) Metsa- ja maaomandi järjepidevus aitab alaliselt säilitada nii Eesti põliskultuuri materiaalse kui vaimse kultuuripärandi järjepidevuse säilimist läbi aegade. (4) Seadusandlikult tuleb sätestada peremetsanduse mõiste. (5) Kaaluda ühismetsa seaduse koostamist ja riiklikku ühismetsade loomise soodustamist (eeskujuks Soome praktika)</p>
	<p>(1) Metsa ei käsitleta inimeste ruumilise elukeskkonnana - Indrek Rünkla esitatud probleem nr. 8; (2) Raielankide suuruse, kuju ja maastikulise paigutuse kontrollimatus - Indrek Rünkla esitatud probleem nr. 9; (3) Kultuur_16 Hajatalude puhul tuleks 200 m raadiuses kasutada püsimeetsanduse võtteid, mis tagaks kodumetsa säilimise kaitsemetsana (kodomets on pärandkultuuri objekt) - Valdur Mikita esitatud probleem nr 12; (4) Metsa raiumisel ei järgita maastikuplaneerimise põhimõtteid – ÖKOLOOGIA alamtöörühma edastatud Tarmo Tüüri esitatud probleem (nr 62) (avalik küsitlus)</p>	<p>(1) Keskkonnamõju hindamisele tuleb lisada ka ruumilise mõju hindamine. (2) Planeeringutele tuleb anda voli määrata metsanduslikke piiranguid ja kohustus raied kohaliku omavalitsusüksusega kooskõlastada. (3) Välja tuleb töötada ökosüsteemi teenused (sh kompensatsioonimeetmed), mis motiveeriksid omanikke metsa ruumilise elukeskkonnana säilitama. (4) Hajatalude puhul tuleb 200-500 m raadiuses kasutada püsimeetsanduse võtteid, mis tagaks kodumetsa säilimise kaitsemetsana (kodomets on pärandkultuuri objekt). (5) Ennetavat mõju avaldab piirinaabri teavituse metsateatise menetlusest, millest võiks saada hea tava. See puudutab nii kõrgendatud avaliku huviga alade majandamise juhised kui üksiktalude raie-eelset teavitust. (6) Tuleb liikuda kompensatsiooni mehhanismi loomise poole, millest võiks saada ühiskondlik kokkulepe.</p>

	<p>Looduse ja kultuuritraditsioonidega seotud huvihariduse ja huvitegevuse vähene tähtsustamine ja toetamine KOV tasandil - Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt esitatud probleem nr 13</p>	<p>Hetkel kasutatakse kohalikku omavalitsusse suunatud huvihariduse rahad ära põhiliselt kahes valdkonnas (sport ja robotika) ning huvi loodusharidusega seotud huviringide loomise vastu on kesine. Seetõttu tuleks nii kohalikke omavalitsusi kui huvihariduse sihtrühmasid (lapsed ja lapsevanemad) rohkem teavitada loodushariduse erinevatest võimalustest. Tuleks soodustada KOV-I huvihariduse rahade suunamist rohkem ka loodusharidusega seotud huviringidesse. Kaaluda tuleks ka koolimetskondade taastamist</p>
SOTSIAAL	<p>Kodanikel pole kohalikul tasemel piisavalt võimalust kaasa rääkida riigimetsa majandamise planeerimisel - Linda-Mari Väli esitatud probleem nr 1</p>	<p>Kohalikel elanikel peab olema kaasa rääkimise õigus Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) raiete planeerimisel. See tähendab, et enne, kui RMK raiekavad paika paneb, peab ta kooskõlastama oma plaanid kohaliku omavalitsusega, kes peab teavitama kohalikku kogukonda ja korraldama avaliku arutelu (vajadusel ka mitu). RMK töötajad saavad avalikul arutelul selgitada oma raieplane, aga kohalikele elanikele peab jääma õigus otsustada raiete lubamise või nende tingimuste üle (kui konsensust ei leita, siis võimalusel ka hääletuse teel)</p>
	<p>Metsamajanduse planeerimisprotsessis ei ole piisavalt arvestatud metsamajanduse mõju elamumaa kinnistutele - Linda-Mari Väli esitatud probleem nr 2 ja Eesti Linnade ja Valdade Liidu esitatud probleem nr 20</p>	<p>Kohalikud omavalitsused peavad saama info omavalitsusüksuse piirkonnas planeeritavate raiete kohta ja jagama seda infot omakorda piirkonna elanikega. Kui mets on laiema avaliku huvi objekt, siis peab kohalik omavalitsus roheala kaitsmisesse panustama, proovides seda metsaomanikult näiteks turuhinnaga välja osta (sellisel juhul peab vajadusel võimaldama omavalitsusele ka riigi poolset toetust) või proovides muul moel (näiteks raieviisi ja raiete ulatuse muutmise teel) kokkulepet saavutada</p>
	<p>(1) Puudub metsamajanduse pikaajaline visioon ning metsamajanduse stsenaariume pole koostatud koos mõjude hinnanguga metsanduslikule haridusele ja tööhõivele - Linda-Mari Väli esitatud probleem nr 3 ja EMPL esitatud probleem nr 15 ja 17; (2) Puudub riigi pikaajaline plaan majandatavate metsade, majanduspiirangutega metsade</p>	<p>Metsamajanduse pikaajalise visiooni loomiseks on eelnevalt vaja täpset analüüsi hetkeolukorra kohta, arvestades senise metsamajanduse mõjusid meie metsade tervisele ja tulevikupotentsiaalile. Vajalik on nii riigimetsa kui metsa rolli üldisemalt täpsustamine ja avalik arutelu metsa erinevate hüvede (sotsiaalsed,</p>

<p>ja rangelt kaitstavate metsade osakaalu kohta - Jaan Aiaotsa esitatud probleem nr 7; (3) Praeguse arengukava maksimaalne raiemaht, puistute vanuseline ja puuliigiline jagunemine ei taga tööstusele pikaajalist ühtlast puidukasutust – MAJANDUSE alamtöörühmas Linda-Mari Väli probleem nr. 1; (4) Riigimetsa roll erinevate hüvede (sotsiaalsed, majanduslikud, ökoloogilised, kultuurilised) tagamisel ja ühiskondlik ootus sellele vajab täpsustamist ja avalikku arutelu - ökoloogia alamtöörühmast edastatud probleem nr 58 – ökoloogia alamtöörühmas Tarmo Tüüri esitatud probleem nr 1 (avalik küsitlus); (5) Metsanduse potentsiaali maapiirkondades töökohtade loomiseks ei ole efektiivselt kasutatud - Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liidu esitatud probleem nr 16 Eesti Linnade ja Valdade Liidu esitatud probleem nr 18; (6) Puudub teadmine, mis ulatuses majanduspiiranguteta metsade pindala võib muutuda – MAJANDUSE töörühma poolt lisatud probleem nr. 2; (6) Metsandussektori lisandväärtuse potentsiaal on palju suurem, kui seda praegu kasutatakse – MAJANDUSE alamtöörühma poolt lisatud probleem 3; (8) Eesti nüüdisarhitektuuris kasutatakse puitmaterjali liiga vähe – KULTUURI alamtöörühmas Sille Pihlaku esitatud probleem nr 1</p>	<p>majanduslikud, ökoloogilised ja kultuurilised) tagamisel ning ühiskondlik ootus neile hüvedele. Tuleb koostada arengustsenaarium sellisele metsamajandusele, mis on spetsialiseerunud ka muule kui ainult raietöödele. Ka vähem raiudes on võimalik töökohtasid säilitada ja neid isegi juurde luua, aga selleks on vaja senise metsamajanduse ja puidutööstuse alused ümber mõtestada ning alustada metsamajanduses põhjalikku innovatsiooni. Rõhuda tuleks regionaalse väike-ettevõtluse toetamisele, metsaandide kasutusele võtmisele mahetoiduainetööstuses ja –meditsiinis, ökoturismi arendamisele ja ka üldisele keskkonnajärevalve parandamisele, luues riiklikke regionaalseid töökohtasid inimestele, kes hoiavad oma piirkonna metsades toimuval silma peal ning saavad ühtlasi anda informatsiooni oma piirkonna metsade olukorra kohta. Arendada tuleks ka sellist puiduettevõtlust ja tislertööd, mis keskenduks suuremahulise toodangu asemel (nagu pelletigraanulid või tselluloos) väiksemamahulisema, aga kvaliteetsemast materjalist ja mitmeetapiliselt valmistatud kallitele kestvustoodetele, mille väärandamisaste ületaks lõppkokkuvõttes suuremahulist, aga primitiivset toodangut. Arendada tuleks puidust käsitööd, muutes käsitsi nikerdatud puidust kestvustooted Eesti visiitkaardiks, ja kasutada puitmaterjali rohkem ka nüüdisarhitektuuris, sealhulgas suurehitiste ja linnahoonestuse rajamisel. On võimalik, et ökoloogilise kriisi süvenedes muutub üha vajalikumaks ka ökosüsteemi teenuste rekonstrueerimine ja vastavate spetsialistide koolitamine ning ametisse palkamine. Selliste stsenaariumite realiseerimine vajab riigi poolset panust ja praeguse puidu- ja metsakasutuse suunamuutust “kvantiteedilt kvaliteedile”, samuti vastava metsandusliku hariduse kujundamist ja spetsialistide koolitamist. Mõistlikud oleksid ka ümberõppeprogrammid, mis võimaldaksid intensiivsest</p>
--	---

		<p>metsakasutusest elatujatel uuele tööle üle minna, kui otsustatakse säästvama ja oluliselt vähem raietegevusele keskendunud metsamajanduse tulevikustsenaariumi kasuks</p>
	<p>(1) Kohati ebapiisav keskkonnajärelevalve - Linda-Mari Väli esitatud probleem nr 4; (2) Kehtestatavad looduskaitse piirangud ei arvesta alati kehtivaid valla üldplaneeringuid - Eesti Linnade ja Valdade Liidu esitatud probleem nr 21; (3) Jäätmete (olmeprügi, vanad rehvid, tehnika jne) metsa viimisega reostatakse metsa - Eesti Linnade ja Valdade Liidu esitatud probleem nr 25; (4) Metsade prügistamine ja risustamine tekitab lisaks visuaalsele reostusele, jäätmete kõrvaldamiskulule, eluslooduse kahjustamisele, pinna- ja veereostuse ohule mh metsapõlengu ohu (puistu hävimisega kaasnev majanduskahju) – MAJANDUSE alamtöörühmas Jaanus Auni lisandunud probleem 3</p>	<p>(1) Keskkonnainspeksioon vajab rohkem inimressurssi (füüsilistest inspektoritest kontrolle teostavate inspektorite näol) metsandusliku järelevalve edukaks teostamiseks, kuna praegu kulub peamine tähelepanu nii-öelda “pruunile poolele” ehk keskkonnasaastele, samuti kalandusele, mis on küll kahtlemata olulised, aga vajavad nii metsamajandusliku tegevuse kui jahinduse alase järelevalve poole pealt tasakaalustamist nendele valdkondadele varasemast suurema tähelepanu suunamisega (aga oluline on, et see tähelepanu ei tuleks teiste valdkondade arvelt). Suurem inspektorite hulk ja suurem tähelepanu metsanduslikele ja metsaga seonduvatele rikkumistele võimaldaksid ehk ka reostava prügi metsa sattumist paremini ennetada või suunata võimalusel teo toimepanijat sunnirahadega jäätmete koristamisele ja korrektselt sorteerimisele, mis omakorda aitaks ära hoida muid prügiga kaasnevaid nähtuseid nagu metsade reostumine ja põlenguohu kasvamine. (2) Keskkonnaamet peab suurendama füüsilist kontrolli väljastatud metsateatiste kontrollimisele. Ideaalis kontrolliks inimesest spetsialist (poolautomaatse kontrollimeetodi asemel) iga metsateatist ning selle võimalikke vastuolusid seaduste või kohalike üldplaneeringutega, teostades vajadusel ka kohapealset kontrolli. Teisalt tuleks kaaluda ka automaatse kuriteotuvastuse võimalikkust, katsetades programme, mis analüüsivad muudatusi ortofotodel ning edastavad need kahtluse korral inimesest spetsialistile. Selliste meetmetega peaks olema võimalik avastada vähemalt selliseid eksimusi nagu teatiseta raie, ebapiisav säilikpuude hulk või lubatavast suurem lageraieala.</p>

	<p>Metsandusega seotud taristute (teede) korrashoid ja areng pole piisavalt tagatud - Linda-Mari Väli esitatud probleem nr 5 ja Eesti Linnade ja Valdade Liidu esitatud probleem nr 22</p>	<p>Inimestele peab võimaldama abi kohalikust omavalitsusest, kui metsa väljaveo käigus (ükskõik, kas RMK või eraomanike poolt) on kohalike elanike igapäevaelus kasutatavad teed kasutuskõlbmatuks või raskesti läbitavaks muutunud. Kohalik omavalitsus saab koos keskkonnajäreelvalve organitega ja vajadusel sunniraha kehtestamisega metsatööde teostajat ja metsa väljavedajat teede endise olukorra taastamisele suunata</p>
	<p>(1) Piirangutest tulenevate saamata jäänud tulu kompenseerimine metsaomanikele ja kohalikule omavalitsusele pole sageli piisav või puudub üldse - Linda-Mari Väli esitatud probleem nr 6 Eesti Linnade ja Valdade Liidu esitatud probleem nr 19 ja 23; (2) Metsa loodusväärtuste hoidmise finantsmehhanism ei ole piisav, jätkusuutlik ja õiglane – ÖKOLOOGIA alamtöörühmas Asko Lõhmuse esitatud probleem nr 9 (4.2); (3) Piirangute õiglase hüvitamise meetmed ei ole olnud piisavad – MAJANDUSE alamtöörühm Linda-Mari Väli probleem nr. 5</p>	<p>Omanike õiguste piiramist tuleb õiglaselt ja üleliigsete viivitusteta kompenseerida, et omanikud oleksid motiveeritud piirangutest kinni pidama. Tuleb välja selgitada omanike nägemus piisavatest toetustest ning kui see nägemus on põhjendatud, siis tuleb luua toetuste süsteem, mis võimaldab piirangutest saamata jäänud tulu riigi poolt õiglaselt kompenseerida. Samuti tuleb tagada kohalikele omavalitsustele rahalised vahendid, et ka kohalikud omavalitsused saaksid täita endale seadusega pandud kohustusi ning vajadusel uusi looduskaitsealasid tekitada ilma, et neil tekiks selle tõttu maamaksust saamata jäänud tulu tõttu liiga suured väljaminekud, mis omakorda ei mõju omavalitsustele kaitsealade loomisel motiveerivalt</p>
	<p>Maaomanikud ei saa piisavalt kaasa rääkida tema maal toimuva jahikorralduse osas - töörühma neljandal kohtumisel sõnastatud probleem (avalikust küsitlusest)</p>	<p>Avaliku jahinduse elektroonilise andmebaasi loomine aitaks olukorda kahtlemata leevendada, sest sellisel juhul saaks maaomanik kiiresti kindlaks teha, kes tema maadel jahti peab, vaidlustades jahiõiguse siis, kui jahti peetakse tema maadel ja tema ise sellega nõus ei ole. Samuti saab sellisel juhul kergesti kontrollida, kas parajasti toimuv jahitegevus on seadusega lubatud ja ametlikult kontrollitud, või on tegemist salaküttimisega</p>
	<p>Suuremate alade tarastamine, seal tavapärasest suuremas kontsentratsioonis ulukite kasvatamisega kaasnevad tulevikus kindlasti mõjud metsakasvatusele. Metsa ja kultuuride kahjustamine aia sees ja ka aedadega külgnevatel aladel põhjustab nende</p>	<p>Alade tarastamisega ja seal tavapärasest suuremas kontsentratsioonis ulukite kasvatamise küsimus selle mõjudest nii metsakasvatusele kui metsale üldisemalt vajab kahtlemata vastavaid analüüse ja uuringuid</p>

	metsade seisundi halvenemist ja soodustab võimalikku haiguste levikut - Keskkonnaameti esitatud probleem nr 11	
MAJANDUS	Eesti metsade tervislikku seisundit ohustab juurepessu levik, mis langetab puidu väärtust - Linda-Mari Väli probleem nr. 4	Kuna Eesti metsamajandust ohustavad üha enam intensiivmetsanduse tagajärjel vohava juurepessu kahjustused kuusikutes ning ikka rohkem ka männikutes, siis tuleb (1) keelata juurepessust nakatunud kuuseraiesmikule uute kuusekultuuride istutamine, (2) teostada kuusikutes ja pohlamännikutes raiet õhutemperatuuri juures alla 0 kraadi celsiust, (3) hoiduda monokultuursete puistute rajamisest ja (4) eelistada hõredamat istutust ning hilisemat harvendust. Vastasel juhul jätame järeltulevale põlvkonnale pessust tugevasti kahjustatud majandusmetsad
	(1) Puudub ülevaade energiamajanduses tulevikus kasutatavast puiduressursist ja nõudlusest - Rene Tammistu probleem nr. 1; (2) Puudub ülevaade puiduenergeetika majanduslikest mõjudest - Rene Tammistu probleem nr. 4; (3) Puudub ülevaade LULUCF määruse mõjust, muuhulgas puiduressursi kättesaadavusele - Rene Tammistu lisandunud probleem 1	Antud analüüsid tuleb teostada, langetades samal ajal ka väärtusotsuseid. Otsus peab olema kooskõlas EASACi raportiga, nii et suurima süsiniku sidumise ja hoidmise eesmärgil tuleb energeetikas kasutada vaid tööstusjääke ning lühimaatransporti. Tööstusjääkide hulk sõltub juba omakaorda raiemahust. Soovitame Eesti riigil ka Euroopa tasandil rõhutada praeguse bioenergeetilise kursi ekslikkust, sest bioenergeetika toetamise asemel oleks kasulikum subsideerida metsade süsinikuvaru suurendamist
	Erametsade uuendamiseks ei jätku metsakultiveerimismaterjali - Eesti Erametsaliit probleem nr 7	Erametsade vähesem raiumine lageraiega, eelistades asjatundlikult planeeritud ja eelistavalt saameestega tehtud valikraieid, mis võimaldaksid säilitada looduslikku metsapuude järelkasvu ja edendada selle kasvamist
	(1) Erametsad ei uuene okaspuuga - Eesti Erametsaliit probleem nr 8; (2) Okaspuu ressurs on erametsas pikas perspektiivis ebapiisav - Jaanus Auni probleem nr. 4	Kui erametsad okaspuu, näiteks männiga ei uuene, siis tuleks ehk kaaluda männi raivanuse tõstmist 200 kuni 300 aastani, lähtudes sellest, et mänd püsib ka metsamajanduslikus mõttes kaua tervena. Nii suudetaks säilitada veel olemasolevaid männikuid, mis on ühtlasi ka looduslikuks seemnelaoks. Probleemi aitaks lahendada ka metsatöölise parem koolitamine, nii et männikutes tehtaks raietöid vaid seemneaastatel, võimaldamaks ka edukat uuenemist loodusliku männiga. Ka on looduslikud männikud ulukitele puukoolides

		<p>kasvatatud männitaimedest vähem atraktiivsed, kuna viimased tõmbavad suurulukeid ligi just tänu rohkele väetamisele ja tänu sellele saavutatud suurele soolasisaldusele</p>
	<p>Eesti rahvusparkide metsa majandamist reguleerides ei arvestata piisavalt loodusel põhineva turismi ning rekreatsiooni potentsiaali ning vajadusi - Bert Rähni probleem nr 5</p>	<p>Rahvusparkide ja looduskaitsealade metsade majandamist arvestades tuleks mõista, et neil on loodussäästlikus ökoturismisektoris hoopis suurem majanduslik ja tööhõiveline potentsiaal kui looduskaitsealadelt saadavas puidus. Ühtlasi on niimoodi tunduvalt hõlpsam hoida metsade ökoloogilisi, kultuurilisi ja sotsiaalseid väärtuseid. Looduskaitsealade majandamine peaks olema minimaalne, täites eelkõige kohalike elanike küttepuiduvajadust või asustuse lähedal olevate ohtlikuks muutunud puude raiumise võimaldamist. Ka tuleks kontrollida praeguse majandamispraktika vastavust Euroopa Liidu linnu- ja loodusdirektiivile</p>
	<p>Raiutava puidu madal kvaliteet vähendab Eesti tööstuse konkurentsivõimet ja metsaomaniku tulu - EMPL probleem nr 2</p>	<p>Puidu kvaliteedi parandamiseks tuleks laialdaste lageraiete ja suuremahuliste ühevanuseliste ja –liigiliste puistute rajamise asemel soosida asjatundlikult teostatud valikraietega metsade looduslikku uuenemist ning väärispuidu (sealhulgas pihlaka ja tamme) kasvamist. Püsimetsanduse eesmärgiks oleks kompenseerida vähesem raiumine metsa parema tervise ja kasvava puidu parema kvaliteediga, nii et see puit, mis väärindamisele läheb, oleks tööpoolest tippkvaliteediga ning seda saaks kasutada ka tiptasemel disainmööbli- ja tislariäris</p>
	<p>Metsade majandamine ja metsade kaitsmine on ühes ministeeriumis - EMPL probleem nr 9</p>	<p>Keskkonnaministeerium peab keskenduma oma peamisele ülesandele ehk Eesti looduskeskkonna hea kaitse ja meie loodusressursside jätkusuutliku kasutamise tagamisele. Keskkonnaministeeriumit peavad juhtima ja seal töötama eelkõige looduskaitse ja ökoloogia erihariduse ning suunitlusega spetsialistid</p>
	<p>Ebaeetilised võtted kinnistute ja raieõiguse ostmisel ja kasutusvalduste seadmisel, mis on väga aktiivsed ja pealetükkivad. Tagajärjeks see, et</p>	<p>1) Telefoni teel tehtavate metsaostupakkumiste keelustamine seoses selle võimaluse ulatusliku kuritarvitamisega ning kannatanute suure hulgaga, samuti kahtlusega, et</p>

	<p>metsaomanikud ei saa õiglast hinda - Linda-Mari Väli lisandunud probleem nr 1</p>	<p>seda võimalust kasutab organiseeritud võrgustik inimesi, kelle jaoks on telefoni teel metsaostupakkumiste tegemise eesmärgiks ebaõiglaste, ostupakkumist vastu võtvatele inimestele selgelt kahjulike tehingute täide viimine, kusjuures selle saavutamiseks kasutatakse ka telefoni teel manipuleerimist (ohvriteks valitakse vanainimesed; hommikul pakutakse üht hinda, õhtul väiksemat, järgmisel hommikul aga kõige suuremat, nii et inimesele jääb mulje, nagu saanuks ta erakordse pakkumise; jne). (2) Kehtestada tuleks ka 1-aastane raiemoratorium, mis tähendab, et peale metsamaa müümist ei saa ühe aasta vältel selle maaga enam uusi tehinguid teha, kuna hetkel sooritatakse paljud ebaausad tehingud just seeläbi, et esmane "kährikut" kokkuostja müüb maa kiiresti suuremale ettevõtjale edasi</p>
	<p>Eesti loodusel põhineva turismi mainet kahjustab intensiivistuv metsaraie - Bert Rähni probleem nr 3</p>	<p>Lahenduseks sobivad samasugused meetmed, mis aitavad parandada ka meie metsade ökoloogilist olukorda: raievanuste tõstmine, lageraielankide suuruse piiramine, rohevõrgustiku hoidmine ja laialdaste lageraiete asendamine püsimeetsandusega</p>
<p>ÖKOLOOGIA</p>	<p>(1) Raiemahud on tasemel, mis metsade vanuselise struktuuri muutuste kaudu ohustab elurikkust ja võib ohustada teisi metsade ökoloogilisi funktsioone – töörühmas esitatud probleem nr 59; (2) Praeguste raiemahtude säilitamine sotsiaalsetel ja majanduslikel põhjustel võib ohustada metsade ökoloogilisi väärtusi mitmekümne aasta pärast – Tarmo Tüüri esitatud probleem nr 1; (3) Raiemahtude alandamise vajadus liigirikkuse ja kliima kaalutlustest lähtuvalt - Linda-Mari Väli esitatud probleem nr 1</p>	<p>Raievanuste tõstmine, lageraielankide maksimumpindala piiramine, toimiva rohevõrgustiku hoidmine (vajalikud meetmed tuleb töötada välja koostöös ökoloogide ja teiste asjaomaste looduskaitsekespertidega), raiemahu reaajas monitoorimise instrumendi loomine, raiemahu lae kehtestamine, sealhulgas puuliigi raames</p>
	<p>(1) Raiete käigus vähenevad metsas surnud puidu kogused ja heterogeensus – Tarmo Tüüri esitatud probleem nr 6; (2) Pärast raieid metsa säilik- ja põlispuude jätmise praktikad ei ole piisavad metsaelustiku säilimiseks tulevases metsapõlvkonnas - Tarmo Tüüri esitatud probleem nr 8</p>	<p>Suurendada raiete järel lankidele jäetavate seemnepuude, säilikpuude ja lamapuidu hulka; eraldada raielangil minimaalselt 25% ulatuses puutumatu ja võimalikult sidusat ning ökoloogilises mõttes kvaliteetset metsaala rohevõrgustiku ja elurikkuse hoidmise ja säilitamise eesmärgil (niimoodi</p>

		võimaldatakse ka raiete käigus kahjustunud liikidel paremini taastuda)
	(1) Metsaraiet ei planeerita ruumiliselt, mistõttu kannatab nii metsamaastikesisene kui -vaheline sidusus – Tarmo Tüüri esitatud probleem nr 15; (2) Metsamaastike ruumiline planeerimine ökoloogiliste eesmärkide täitmiseks on ebapiisavalt väljaarendatud - Linda-Mari Väli esitatud probleem nr 3	Kohalike omavalitsusüksuste üldplaneeringutega, mille käigus koostatakse kvalifitseeritud maastikuökoloogide poolt ka rohealade teemaplaneeringud (näiteks Harku rohealade teemaplaneeringu eeskujul), oleks võimalik tagada omavalitsuse metsade majandamise kord, mille eesmärgiks on tagada terviklik ja toimiv rohevõrgustik, mille hoidmise ja järelvalvega tegeleksid kohalikud omavalitsused oma üksuse piires. Omavalitsusüksuste rohealade teemaplaneeringud peaksid ideaalis moodustama tervet riiki hõlmava toimiva rohevõrgustiku. Tuleb kontrollida praeguste üldplaneeringute toimimist rohevõrgustiku kaitse puhul ning halbade tulemuste puhul töötada välja täiendavad meetmed. Suurtele metsaomanditele tuleks kohustuslikuks teha metsamajandamiskava, milles tuleks arvestada ka metsa kult. ökol. ja sots. väärtuste jätkusuutlikkust.
	Metsakuivendusel on tugev negatiivne mõju märgadele metsa- ja sookooslustele, veelustikule, kaldakooslustele ning see hoogustab kliimamuutusi – Tarmo Tüüri esitatud probleem nr 5 (M. Kangru ja A. Lõhmuse täiendatud)	Metsakuivenduse mõju saab mitmel moel leevendada; kaaluda olemasolevate kraavide sulgemist (mingisuguses) ulatuses, uute rajamist tuleb aga vältida ja nende rekonstrueerimist paremini planeerida (vajalik konkreetsete erialaspetsialistide poolt lahendusvõimaluste anaüüs ja praktiline realiseerimine)
	Metsas teatud sünteetiliste pestitsiidide (nt glüfosaatide) kasutamine võib ohustada ökosüsteeme – Tarmo Tüüri esitatud probleem nr 1	Sünteetiliste pestitsiidide kasutamist ei tohi metsades lubada
	Metsalindude arvukus kahaneb – Irje Möldre esitatud probleem nr 4	Üldise 4-kuuse (15. märtsist – 15. juulini) pesitsusaegse raierahu kehtestamine nii riigi- kui erametsades; teise- ja kolmanda kaitsekategooria metsalindude elupaikades raiete keelustamine; kogu riiki hõlmava toimiva rohevõrgustiku loomine ja hoidmine
	Piiranguvööndite eesmärk, funktsioon ja majandamisjuhised on ebaselged – Tarmo Tüüri esitatud probleem nr 7	Piiranguvööndite kaitse-eeskirjad vajavad ökoloogide ja looduskaitse spetsialistide poolset täpsustamist ja parandamist

	Eesti metsades on vanu loodusmetsi alles vaid 2% metsamaast (Aastaraamat Eesti Mets 2016), millest ca 40% on range kaitset – Tarmo Tüüri esitatud probleem nr 4	Järelejäänud loodusmetsade riikliku (range) kaitse alla võtmine; raievanuste tõstmine
	Vääriselupaigad on osaliselt inventeerimata ja hävivad – Tarmo Tüüri esitatud probleem nr 3	Allesjäänud vääriselupaigad tuleb võimalikult kiiresti inventeerida ja kaitse alla võtta
	Esimese rinde väärislehtpuude (tamm, pärn, vaher, jalakas, künnapuu) vähesus ohustab nendega seotud liike ja kooslusi – Asko Lõhmuse esitatud probleem nr 3 (1.5)	Raiete käigus väärislehtpuude ja nende järelkasvu säilitamine senisest hoopis suuremas ulatuses; väärislehtpuude istutamine ning seemnete kogumine ja külvamine liigiliselt vaesustunud metsamaastikku
	(1) Mõnedes metsaökosüsteemides ei ole varem kasutatud metsakasvatusevõttestik alati olnud ökoloogiliselt jätkusuutlik, senisest rohkem tuleb arvestada võimalike kliimamuutuste mõjudega – Asko Lõhmuse esitatud probleem nr 7 (3.2); (2) Lageraie keskne metsamajandus ohustab elurikkuse säilimist – Taavi Tattari esitatud probleem nr 4	Asjatundlikult planeeritud ja eelistatult saameestega läbi viidavate valikraiate eelistamine lageraietele, säilitades maksimaalselt looduslikku järelkasvu ja soodustades selle kasvamist ning tärkamist; parandada tuleb ka metsade uuendamise tingimusi, tõstes need vähemalt noore latimetsa eani, mis keelaks enne latimetsa ea saabumist noorendiku kõrval uut raiet alustada
	Vanade haavikute elustik on perspektiivis ohustatud – Taavi Tattari esitatud probleem nr 1 (+ Asko 1.2)	Tuleb säilitada pidev vanade haabade olemasolu majandatavates metsades, sealhulgas kaitsealade piiranguvööndites
	Raiete kontsentreerumine nii asukoha kui puuliikide mõttes toob kaasa elupaikade killustumise ja kohati ka isolatsiooni – Taavi Tattari esitatud probleem nr 3	Keskkonnaamet peab jälgima, et raied ei koonduks kontsentreeritult teatavatesse piirkondadesse (eelkõige sinna, kus on vahetult loodud või korda tehtud infrastruktuur) ja kandma hoolt raiete hajutamise eest
	Riigi kogutavad andmed ei ole kohati piisavad, et langetada teatud metsaökoloogiat puudutavaid metsanduslikke otsuseid – Taavi Tattari esitatud probleem nr 5	Esmalt on vaja kokku leppida kriteeriumid, mille järgi metsade ökoloogilist seisundit hinnata. Seejärel võiks kogutav statistika keskenduda ka eelkõige nende kriteeriumite jaoks andmete kogumisele ja nende avaldamisele
	Eesti metsades talletatud süsinikuvaru ja sidumine võivad väheneda - Tarmo Tüüri esitatud probleem nr 1 süsinikumahtu puudutava osa täiendus	Tuleb hoida metsa süsinikuvaru säilitavat ning eelistatavalt ka kasvatavat raiemahtu